Cysylltiadau Materion Cyhoeddus FfCSyM-Cymru
Rhian Connick, Pennaeth FfCSyM-Cymru: r.connick@nfwi-wales.org.uk
Sarah Thomas, Swyddog Materion Cyhoeddus: s.thomas@nfwi-wales.org.uk

Gaeaf 2025

FFCSYM-CYMRU
Bwletin Materion Cymru

YSBRYDOLI MERCHED SyM

MAE GWYLWYR YN GALLU ACHUB BYWYDAU

Yng nghyd-destun tymor Dydd San Ffolant, fel rhan o'n hymgyrch Mae Gwylwyr yn gallu Achub Bywydau, mae FfCSyM yn cynnal gweminar o'r enw: ‘Rhowch eich calon yn gyntaf y Dydd San Ffolant hwn: Arferion bob dydd ar gyfer iechyd y galon gydol oes’, a gynhelir ar ddydd Gwener 13 Chwefror, 12yp i 1yp.

Bydd y weminar hwn yn canolbwyntio ar ffyrdd o feithrin eich cyhyr pwysicaf, eich calon. Dysgwch arferion ffordd o fyw syml, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, a all gryfhau eich iechyd cardiofasgwlaidd a hyrwyddo eich lles hirdymor.

Gallwch gofrestru am y gweminar yma https://denman.bookinglive.com/book/add/p/6396 neu drwy ebostio pa@nfwi.org.uk

MANIFFESTO AR GYFER ETHOLIAD Y SENEDD 2026

Mae FfCSyM-Cymru wedi cyhoeddi maniffesto ar gyfer etholiad y Senedd ym mis Mai 2026 yn amlinellu gofynion allweddol ar gyfer Llywodraeth nesaf Cymru yn gysylltiedig â'n hymgyrchoedd presennol. Mae'r maniffesto ar gael ar My WI a bydd gwybodaeth a chanllawiau ychwanegol ar ymgyrchu yn ystod etholiad y Senedd yn cael eu hychwanegu yn y flwyddyn newydd i gefnogi aelodau i gymryd rhan a chodi cwestiynau allweddol gyda'r ymgeiswyr. Darllenwch y maniffesto yma: https://mywi.thewi.org.uk/wales/nfwi-wales-news/manifesto-for-the-2026-senedd-election

MEDDWL YN WAHANOL: MERCHED AWTISTIG AC AG ADHD

Trafodaeth panel yn yr Eisteddfod Genedlaethol

Yn ystod ein hwythnos yn yr Eisteddfod Genedlaethol ym mis Awst, cynhaliwyd trafodaeth ar ein hymgyrch Meddwl yn Wahanol. Diolch i'r panel o arbenigwyr - Sioned Thomas, Niwrowahaniaeth Cymru; Vicky Powner a Non Parry - am fyfyrio ar eu profiadau byw ac i Heledd Fychan AS am arwain y drafodaeth. Drwy gydol yr wythnos, roedd cyfle i bobl a ymwelodd â stondin SyM i greu cylch allweddi sbectrwm diderfyn ac i gymryd rhan mewn gweithgareddau crefft eraill.

Gwelwn ni chi yn y Sioe Niwroamrywiaeth Genedlaethol, Caerdydd!
Dydd Iau 30 Ebrill, 10:00-16:00, Stadiwm Dinas Caerdydd
Mae FfCSyM yn gyffrous i fod yn mynychu’r Sioe Niwroamrywiaeth Genedlaethol, a gynhelir yn Stadiwm Dinas Caerdydd ar ddydd Iau 30 Ebrill. Bydd y sioe yn cynnwys llawr arddangos prysur yn llawn sefydliadau sy’n cynnig cyngor, cefnogaeth, cynhyrchion a gwasanaethau wedi’u teilwra i’r gymuned niwroamrywiol. Hefyd, mwynhewch amserlen lawn o seminarau craff a gynhelir drwy gydol y dydd ar draws dwy ystafell seminar bwrpasol.

Gall aelodau brynu tocynnau i fynychu'r sioe yma https://nationalneurodiversityshows.com/wales/ a defnyddio'r cod disgownt ADHDPROMO am ostyngiad cynnar o 20%.

Mae FfCSyM yn siarad â Llywodraeth y DU

Yn ystod Mis Ymwybyddiaeth o'r Menopos a Mis Ymwybyddiaeth ADHD ym mis Hydref, siaradodd Ymddiriedolwr FfCSyM, Paula Pierce, yn y Senedd i rannu ei phrofiad byw o'r menopos ac ADHD. Siaradodd Paula â'r Ysgrifennydd Gwladol dros Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Wes Streeting, am ei phrofiad o heriau croestoriadol o'r menopos a niwroamrywiaeth, a bu'n rhan o banel yng Ngrŵp Seneddol Trawsbleidiol y Menopos (APPG) ar gyfer lansio Adroddiad yr Ymchwiliad i'r Menopos "Rebuilding Trust: Tackling Inequality in Menopause Care", y gallwch ei ddarllen yma https://tinyurl.com/3z9jbe3s. Siaradodd Paula ochr yn ochr â chyd-ymgyrchwyr benywaidd, pob un yn arbenigwyr trwy brofiad byw, gan fyfyrio ar sut y gallwn wneud gofal menopos yn fwy cyfartal. Diolch yn arbennig i Wellbeing of Women am gynnig y llwyfan i Paula rannu sut y gallwn wneud gofal menopos yn fwy cynhwysol i fenywod niwroamrywiol.

DIM MWY O DRAIS YN ERBYN MENYWOD / NID YN FY ENW I

Codi ymwybyddiaeth yn yr Eisteddfod Genedlaethol

Cynhaliwyd trafodaeth banel am drais yn erbyn menywod a merched ar ein stondin yn yr Eisteddfod yn Wrecsam. Ymunodd Ann Williams, Cymorth i Ferched Cymru; Shannon Morris, goroeswr; Manon Davies, Canolfan Cymorth Treisio a Cham-drin Rhywiol (RASASC) Gogledd Cymru; a'r Arolygydd Ditectif Cefin Roberts, Heddlu Gogledd Cymru â ni. Roedd gennym ni hefyd gyflenwad o adnoddau Llinell Gymorth Byw Heb Ofn ac adnoddau codi ymwybyddiaeth ar gael ar ein stondin.

Cystadleuaeth Nid yn fy Enw i

Diolch i'r holl aelodau a gymerodd ran yn ein cystadleuaeth i Greu Baner yn darlunio'r ymgyrch Nid yn fy Enw i. Llongyfarchiadau mawr i SyM Minera, Ffederasiwn Clwyd Dinbych am y faner fuddugol. Llongyfarchiadau hefyd i SyM Machen, Ffederasiwn Gwent a ddyfarnwyd yn ail ac i SyM Alston, Ffederasiwn Cumbria-Cumberland ar sicrhau'r trydydd safle. Cafodd y baneri gan y sefydliadau canlynol eu canmol yn uchel: SyM Kenton & Powderham, Dyfnaint; SyM Goytre & Penperlleni, Gwent; ac SyM Ystwyth Belles, Ceredigion. Mae fideo yn dangos yr holl geisiadau a dderbyniwyd ar gael ar wefan SyM: https://www.thewi.org.uk/wi-in-wales/news-and-events/winners-of-the-2025-not-in-my-name-competition?lang=cy

Digwyddiadau yn y Senedd i nodi'r 16 Diwrnod o Weithredu

Ar 17 Tachwedd, cynhaliodd FfCSyM-Cymru ddau ddigwyddiad yn y Senedd gyda Joyce Watson AS i nodi'r 16 Diwrnod o Weithredu yn Erbyn Trais ar sail Rhywedd (25 Tachwedd i 10 Rhagfyr).

Roedd digwyddiad rhanddeiliaid yn ystod y dydd yn cynnwys trafodaeth banel yn canolbwyntio ar niwed ar-lein ac mae recordiad ar gael i'w wylio ar wefan SyM. Yn gynnar gyda'r nos, cynhaliwyd gwylnos yng ngolau canhwyllau ar risiau'r Senedd i ddangos undod â goroeswyr trais yn erbyn menywod a merched ledled y byd ac fe'i hanerchwyd gan oroeswyr a llysgenhadon y Rhuban Gwyn. Dysgwch fwy yma: https://www.thewi.org.uk/wi-in-wales/news-and-events/wi-marks-the-16-days-of-activism-against-gender-based-violence?lang=cy

Gweithgraeddau'r ffederasiynau

Ar 22 Tachwedd, cynhaliodd **Ffederasiwn Ceredigion,** mewn cydweithrediad â Dewis Choice, New Pathways a Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru, wylnos llwyddiannus yn y Bandstand yn Aberystwyth i nodi Diwrnod Rhuban Gwyn. Ymhlith y siaradwyr roedd Joyce Watson, Aelod y Senedd; Ben Lake, Aelod Seneddol, a'r Cynghorydd Emlyn Jones, Maer Cyngor Tref Aberystwyth. Mynychwyd y digwyddiad gan aelodau SyM, llysgenhadon Rhuban Gwyn, aelodau o'r sgowtiaid lleol, myfyrwyr a theuluoedd. Yn dilyn y cyflwyniadau ac addewidion o gefnogaeth i neges y Rhuban Gwyn, cerddodd cefnogwyr ar hyd y promenâd.

Ar 26 Tachwedd, cludodd aelodau SyM faneri wedi'u gwneud â llaw trwy Frynbuga i Eglwys Priordy'r Santes Fair lle cynhaliodd **Ffederasiwn Gwent** eu gwasanaeth Goleuo Cannwyll blynyddol, o dan ofal y Parch. Sally Ingle-Gillis. Rhoddwyd lle amlwg i'r baneri y tu mewn i'r eglwys ynghyd â ffrog briodas a adeiladwyd gan Liz Davies o SyM Landenny lle roedd enwau'r menywod a lofruddiwyd wedi'u gwnïo. Ymhlith y siaradwyr roedd Mike Wilkinson, Dirprwy Brif Swyddog Gweithredol New Pathways; Zhivago Greaux o Glwb Bocsio Sant Joseff a llysgennad ymgyrch Iawn Llywodraeth Cymru; a'r Cynghorydd Peter Strong o Gyngor Sir Fynwy. Darllenodd Barbara Compitus o SyM Usk, ynghyd â Liz Davies "Lovestruck", cerdd loches.

Cynhaliodd **Ffederasiwn Sir Benfro** Ddiwrnod Rhuban Gwyn llwyddiannus iawn yng Ngholeg Sir Benfro. Llofnododd myfyrwyr y bwrdd addewid Nid yn fy Enw i yn ogystal â rhai tiwtoriaid. Dangoswyd fideo i bob grŵp tiwtor a chyfwelwyd â Chadeirydd y Ffederasiwn, Anne Fraser, hefyd.

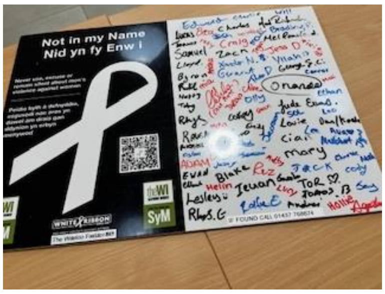

Cynhaliwyd gwylnos yn y Trallwng, a drefnwyd gan Gyngor Tref y Trallwng, gyda chefnogaeth. **Ffederasiwn Powys Maldwyn**. Cefnogodd nifer o aelodau SyM yr wylnos a mynychodd mwyafrif y cynghorwyr tref hefyd a llofnodi'r bwrdd addewid.

Am y drydedd flwyddyn, cynhaliodd **ffederasiynau Clwyd Dinbych, Clwyd Fflint, Sir Fôn, Gwynedd Caernarfon a Gwynedd Meirionnydd** ddigwyddiad ar y cyd yn Llandudno ar 22 Tachwedd. Ymhlith y siaradwyr mae Rhian Connick, Pennaeth FfCSyM-Cymru; Elfyn Llwyd, Bargyfreithiwr; Rachel Carey, Hyrwyddwr Cymunedol ASDA; Mike Taggart, Heddlu Gogledd Cymru a Llysgennad y Rhuban Gwyn; a Jo Galazka, Swyddog Cydraddoldeb UNITE Cymru. Daeth y digwyddiad i ben gyda pherfformiad gan Gôr Meibion Caerwys.

Dod yn Hyrwyddwr SyM

Rydym yn gwahodd aelodau SyM yng Nghymru i fod yn Hyrwyddwyr yn eu sefydliadau a'u cymunedau er mwyn rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched. Mae dros 30 o hyrwyddwyr wedi cofrestru gennym hyd yma. Caiff yr Hyrwyddwyr SyM sy'n cael eu recriwtio eu cefnogi i arwain y camau gweithredu yn eu SyM a'u cymunedau i godi ymwybyddiaeth o drais yn erbyn menywod a merched, ac i recriwtio a grymuso llysgenhadon i fod yn gynghreiriaid yn y gwaith o atal a rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched. Cofrestrwch eich diddordeb yma: https://mywi.thewi.org.uk/wales/nfwi-wales-news/become-a-not-in-my-name-champion

SyM Dinas Powys yn derbyn Gwobr Tîm New Pathways am Ragoriaeth mewn Cymorth Trais Rhywiol

Yn ddiweddar, enillodd SyM Dinas Powys yn Ffederasiwn Morgannwg, Gwobr Tîm New Pathways am Ragoriaeth mewn Cymorth Trais Rhywiol. Mae'r wobr hon yn cydnabod grwpiau, prosiectau a sefydliadau sydd wedi dod at ei gilydd i fynd i'r afael â'r materion sy'n ymwneud â thrais rhywiol, herio'r stigma a gwella hygyrchedd i oroeswyr. Mae SyM Dinas Powys wedi bod yn codi arian i gefnogi'r elusen ac yn gwneud Tedis Trawma wedi'u gwau â llaw sydd wedyn yn cael eu rhoi i

blant sy'n aml yn ddioddefwyr neu'n dystion i gam-drin. Dysgwch fwy am waith New Pathways: https://www.newpathways.org.uk/

Gweminar rheoli gorfodol

Fel rhan o'r 16 Diwrnod o Weithredu yn erbyn Trais ar sail Rhywedd, cynhaliodd FfCSyM weminar ar y pwnc rheoli gorfodol. Ymunodd Carrie Bower o'r elusen Hourglass, Katy Williams o'r Ganolfan Cyfiawnder i Fenywod, a Lu, goroeswr rheoli gorfodol, â ni. Roedd y drafodaeth yn llawn mewnwelediad ac yn addysgiadol, gyda phob un o'r mynychwyr yn dod i ffwrdd â dealltwriaeth well o'r hyn y mae rheoli gorfodol yn ei olygu a'i effeithiau ar ddioddefwyr. Os gwnaethoch chi golli'r weminar, gallwch wylio'r recordiad yma: https://mywi.thewi.org.uk/public-affairs-and-campaigns/news-and-actions/webinar-on-coercive-control-to-mark-16-days-of-activism-against-gender-based-violence

Gallwch ddysgu mwy am reolaeth orfodol yma: https://safelives.org.uk/about-domestic-abuse/what-is-domestic-abuse/coercive-control/. Os oes angen i chi gysylltu â gweithiwr proffesiynol ynglŷn â rheolaeth orfodol, gallwch ffonio Llinell Gymorth Byw Heb Ofn yn rhad ac am ddim: 0808 8010 800 neu ymweld â gwefan Cymorth i Fenywod Cymru https://welshwomensaid.org.uk/cy/

CYFIAWNDER HINSAWDD BYD-EANG

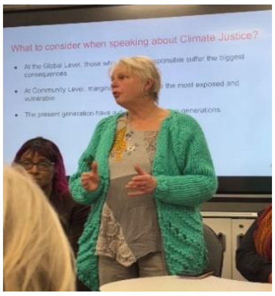

Cymerodd Llysgennad Hinsawdd SyM, Judith Merritt o Ffederasiwn Sir Gâr, ran mewn digwyddiad panel 'Sgyrsiau Cyfiawnder Hinsawdd' yn Abertawe ar 15 Tachwedd, a drefnwyd gan Hinsawdd Cymru fel rhan o Ddiwrnod Gweithredu Byd-eang dros Gyfiawnder Hinsawdd. Daeth y ddeialog bwerus â lleisiau ynghyd o fenywod, pobl ifanc, cymunedau hiliol, pobl anabl, a chymunedau rheng flaen.

Yn ystod COP30, fe wnaethon ni ymgynnull ar risiau'r Senedd, ochr yn ochr ag aelodau eraill o Gyfiawnder Hinsawdd Byd-eang Cymru, am foment weladwy o undod - gan alw ar Aelodau'r Senedd i gefnogi cyfiawnder hinsawdd go iawn.

AFONYDD GLÂN / RHOI PEN AR GAWL PLASTIG

Wythnos Gweithredu Dros Afonydd SyM

I nodi Wythnos Gweithredu Afonydd SyM eleni, ymgasglodd aelodau SyM o Ffederasiynau Gwent, Powys Brycheiniog, Swydd Henffordd a Swydd Gaerloyw ar gyfer rali ar lannau afon Gwy, ochr yn ochr ag Anghenfil Loch Mess Sefydliad y Merched, i alw am amddiffyniadau cryfach i'n hafonydd, pridd a chymunedau.

Anerchodd Jill Rundle, Cadeirydd FfCSyM-Cymru, y dorf gyda galwad bwerus am brofi a rheoleiddio microplastigau mewn carthion ar unwaith. Anogodd y llywodraeth hefyd i fabwysiadu atebion i fyny'r afon, fel gosod hidlyddion peiriannau golchi a gwella dyluniad cynnyrch.

FfCSyM-Cymru
11 Heol yr Eglwys Gadeiriol, Caerdydd CF11 9HA
Ffôn: 029 2022 1712 E-bost: walesoffice@nfwi-wales.org.uk

Roedd yn anrhydedd i ni gael ein hymuno gan Faer Mynwy, Jackie Atkin, a'r Aelod Seneddol lleol Catherine Fookes, a safodd mewn undod â'n hymgyrch.

Cyfarfod â Gweinidog Dŵr Llywodraeth y DU

Ym mis Hydref, cafodd FfCSyM gyfarfod gyda'r Gweinidog Dŵr i drafod ein hymgyrchoedd Afonydd Glân a Rhoi Pen ar Gawl Plastig, gan gyflwyno'r achos dros hidlyddion peiriannau golchi a chamau cryfach ar ficroplastigau a charthion. Yn y cyfarfod, fe wnaethom sicrhau cefnogaeth ar gyfer sgyrsiau trawsadrannol i fynd i'r afael â llygredd microplastig.

Crefftwch was y neidr

Mae Gwas y neidr Afonydd Glân yn anrheg wych i gychwyn y sgwrs gyda'ch gwneuthurwyr penderfyniadau. Gallech hefyd baru eich gwas y neidr â'n cerdyn post Afonydd Glân newydd i'w anfon at wneuthurwyr penderfyniadau a dangos bod aelodau SyM yn poeni am ddyfodol ein hafonydd. Gallwch ddod o hyd i gyfarwyddiadau ar sut i wneud eich cylch allweddi eich hun a mwy yma: https://mywi.thewi.org.uk/nfwi-news/articles/craft-a-clean-rivers-dragonfly Mae recordiad hefyd ar gael ar Hwb Dysgu SyM ar sut i wneud y cylch allweddi: http://learninghub.thewi.org.uk/on-demand/courses/recent-recording-craft-the-wi-week-of-river-action-crochet-dragon-fly-keyring-with-felicity

TANYSGRIFIO I FWLETIN MATERION CYHOEDDUS FFCSYM-CYMRU

Os hoffech gael bwletinau yn uniongyrchol o FfCSyM-Cymru yn y dyfodol, cofrestrwch trwy ddilyn y ddolen ganlynol: https://mywi.thewi.org.uk/wales/nfwi-wales-campaigns-and-projects